

**Методичні вказівки
до виконання практичних робіт
з дисципліни «Основи науково-дослідної роботи»
зі спеціальностей «Маркетинг» та «Економіка»**

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**Методичні вказівки
до виконання практичних робіт
з дисципліни «Основи науково-дослідної роботи»
зі спеціальностей «Маркетинг» та «Економіка»**

Вінниця
ВНТУ
2026

Рекомендовано до видання Радою з якості освіти Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 9 від 19.03.2026 р.)

Рецензенти:

Л. М. Ткачук, кандидат економічних наук, доцент

Ю. В. Міронова, кандидат економічних наук, доцент

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Основи науково-дослідної роботи» зі спеціальностей «Маркетинг» та «Економіка» / уклад. О. М. Косарук. Електрон. текст. дані. Вінниця : ВНТУ, 2026. 37 с.

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Основи науково-дослідної роботи» призначені для здобувачів вищої освіти першого курсу денної та заочної форм навчання спеціальностей «Маркетинг» та «Економіка». Видання містить перелік питань для дискусії та практикум до кожної теми, спрямовані на формування базових компетентностей у галузі методології наукових досліджень. Структура охоплює ключові теми, що висвітлюють сутність науки та наукового пізнання, організацію науково-дослідної діяльності в Україні, понятійно-термінологічний апарат наукової роботи, методи і етапи проведення досліджень, а також форми апробації та впровадження наукових результатів. Матеріали орієнтовані на поєднання теоретичних знань з практичними навичками наукової роботи та формування дослідницької культури майбутніх фахівців. Рекомендовано для використання студентами під час підготовки до практичних занять.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	5
Тема 1. Наука як система знань і сфера професійної діяльності. Аналіз наукової діяльності в економічних науках	5
Тема 2. Академічна доброчесність та етика наукових досліджень. Перевірка текстів на плагіат	8
Тема 3. Методологія наукового дослідження: вибір парадигм, підходів та принципів для конкретного дослідження	10
Тема 4. Методи збирання та аналізу наукових даних. Розробка інструментарію дослідження	13
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукового дослідження: пошук, оцінювання, систематизація джерел. Робота із Zotero	15
Тема 6. Структура та методика написання курсових і кваліфікаційних робіт. Написання вступу до курсової роботи	18
Тема 7. Наукова стаття та публікаційна активність дослідника. Аналіз структури наукових статей	21
Тема 8. Оформлення, візуалізація та презентація результатів наукового дослідження. Створення презентації для захисту	23
Тема 9. Науково-дослідна екосистема: гранти, проєкти, мобільність. Пошук можливостей для молодих дослідників	26
Загальні вимоги до оформлення звітів з практичних робіт.....	29
Вимоги до презентації питань на практичних заняттях.....	29
2 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ	30
3 ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	33

ВСТУП

Сучасний етап розвитку економічної науки характеризується стрімким зростанням обсягів інформації, появою нових методів дослідження та підвищенням вимог до якості наукових розробок. Для здобувачів освіти зі спеціальностей «Маркетинг» та «Економіка» важливим є поєднання теоретичної підготовки з умінням працювати з науковими джерелами, формулювати гіпотези та здійснювати їх перевірку з використанням належного інструментарію. Опанування засад дослідницької діяльності є необхідною складовою професійної підготовки майбутніх економістів і маркетологів.

Залучення студентів до наукової роботи на початкових курсах навчання сприяє глибшому розумінню змісту фахових дисциплін і формуванню здатності до аналітичного осмислення економічних процесів. У процесі виконання дослідницьких завдань розвиваються навички самостійного пошуку інформації, її критичного аналізу та узагальнення. Отриманий досвід створює підґрунтя для подальшої навчальної та професійної діяльності, зокрема для розв'язання прикладних завдань у сфері економіки та маркетингу.

Методичні вказівки до виконання практичних робіт з дисципліни «Основи науково-дослідної роботи» підготовлено відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальностями «Маркетинг» та «Економіка». Видання спрямоване на формування у здобувачів уявлення про логіку наукового дослідження, засвоєння методологічних підходів та набуття навичок опрацювання наукових джерел і представлення результатів дослідження.

У методичних вказівках подано питання для обговорення та практичні завдання до кожної теми курсу, що забезпечує поєднання теоретичних положень із їх прикладним застосуванням. Запропоновані завдання враховують специфіку економічних досліджень і орієнтовані на розвиток професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Матеріал структуровано з урахуванням основних етапів наукового дослідження: від обґрунтування теми та формулювання проблеми до підготовки й представлення результатів. Практична спрямованість завдань дозволяє студентам відразу застосовувати отримані знання при підготовці власних наукових робіт.

Вивчення курсу закладає підґрунтя для підготовки курсових і кваліфікаційних робіт, участі в наукових заходах та подальшого розвитку дослідницьких компетентностей здобувачів вищої освіти.

1 ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Перед виконанням практичних занять здобувачі вищої освіти повинні вивчити теоретичний матеріал за програмою навчального курсу, використовуючи рекомендовану літературу. Успішне засвоєння практичної складової дисципліни «Основи науково-дослідної роботи» передбачає активну участь студентів у виконанні завдань, опанування цифрових інструментів для наукових досліджень та формування портфоліо власних напрацювань.

Практичні заняття організовані таким чином, щоб забезпечити поступове формування компетентностей: від базових навичок роботи з інформацією до комплексних умінь підготовки та презентації результатів власних досліджень. Кожне практичне заняття передбачає виконання конкретних завдань з обов'язковою звітністю та оцінюванням результатів.

Таблиця 3.1 – Структура та організація практичних занять з дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Наука як система знань і сфера професійної діяльності. Аналіз наукової діяльності в економічних науках	3	1
2	Академічна доброчесність та етика наукових досліджень. Перевірка текстів на плагіат	3	
3	Методологія наукового дослідження: вибір парадигм, підходів та принципів для конкретного дослідження	3	1
4	Методи збирання та аналізу наукових даних. Розробка інструментарію дослідження	3	
5	Інформаційне забезпечення наукового дослідження: пошук, оцінювання, систематизація джерел. Робота з Zotero	3	1
6	Структура та методика написання курсових і кваліфікаційних робіт. Написання вступу до курсової роботи	3	1
7	Наукова стаття та публікаційна активність дослідника. Аналіз структури наукових статей	3	
8	Оформлення, візуалізація та презентація результатів наукового дослідження. Створення презентації для захисту	3	1
9	Науково-дослідна екосистема: гранти, проекти, мобільність. Пошук можливостей для молодих дослідників	3	
Усього годин		27	5

Тема 1. Наука як система знань і сфера професійної діяльності. Аналіз наукової діяльності в економічних науках

Сутність і функції науки в сучасному суспільстві: пізнавальна, світоглядна, практично-перетворювальна. Структурні елементи науки: об'єкт, предмет, методи, понятійно-категоріальний апарат, наукова спільнота. Класифікація наук та їх взаємозв'язок. Місце економічних наук у системі наукового знання. Види наукових досліджень: фундаментальні, прикладні,

пошукові; їхні особливості та завдання. Наука в економіці знань: роль досліджень у забезпеченні конкурентоспроможності держав і підприємств. Організація науково-дослідної діяльності в Україні: Національна академія наук України, галузеві академії, університетська наука. Підготовка наукових кадрів: ступенева система вищої освіти, наукові ступені та вчені звання. Траєкторії наукової кар'єри. Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні. Організація науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти: студентські наукові гуртки, конференції, конкурси наукових робіт. Психологія наукової творчості: особливості інтелектуальної праці, мотивація дослідника, роль інтуїції та критичного мислення.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які основні функції науки в сучасному суспільстві ви можете назвати?
2. У чому полягає пізнавальна функція науки? Наведіть приклади.
3. Як світоглядна функція науки впливає на формування картини світу людини?
4. Охарактеризуйте практично-перетворювальну функцію науки в економічній сфері.
5. Що є об'єктом науки? Чим він відрізняється від предмета дослідження?
6. Які методи наукового пізнання ви знаєте? Наведіть приклади їх застосування в економіці та маркетингу.
7. Що входить до понятійно-категоріального апарату науки?
8. Яку роль відіграє наукова спільнота в розвитку науки?
9. За якими критеріями здійснюється класифікація наук?
10. Які основні групи наук виділяють у сучасній класифікації?
11. До якої групи наук належать економічні науки? Обґрунтуйте.
12. Який взаємозв'язок існує між економічними та природничими науками?
13. Що таке фундаментальні дослідження? Наведіть приклади в економіці.
14. У чому полягає відмінність між прикладними та фундаментальними дослідженнями?
15. Які завдання вирішують пошукові дослідження?
16. Що розуміють під поняттям «економіка знань»?
17. Яка роль науки у забезпеченні конкурентоспроможності країн?
18. Як наукові дослідження впливають на конкурентоспроможність підприємств?
19. Яка організаційна структура Національної академії наук України?
20. У чому полягають особливості університетської науки порівняно з академічною?
21. Охарактеризуйте ступеневу систему вищої освіти в Україні.
22. Які наукові ступені існують в Україні? Чим вони відрізняються?

23. Які вчені звання можна отримати в Україні? Які вимоги до їх присвоєння?

24. Які можливі траєкторії наукової кар'єри для фахівця з економіки чи маркетингу?

25. Назвіть пріоритетні напрями розвитку науки і техніки в Україні.

26. Які з пріоритетних напрямів стосуються економічних та маркетингових досліджень?

27. Які форми організації науково-дослідної роботи студентів ви знаєте?

28. Яку роль відіграють студентські наукові конференції у підготовці дослідників?

29. Які психологічні якості необхідні для успішної наукової діяльності?

30. Яка роль інтуїції та критичного мислення в науковому пізнанні?

Практичні завдання

Завдання 1. Аналіз наукових установ.

1. Відвідайте вебсайти 3 наукових установ України (НАН України, галузева академія, університет).

2. Проаналізуйте їхню структуру, напрями досліджень, публікації.

3. Заповніть порівняльну таблицю (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Порівняльна характеристика наукових установ України

Критерій	НАН України	Інститут економіки та прогнозування НАН України	Університет
Основні напрями досліджень			
Організаційна структура			
Форми публікацій			

Завдання 2. Дослідження наукової кар'єри.

2.1. Знайдіть в мережі Інтернет інформацію про 3 відомих українських вчених у галузі економіки чи маркетингу.

2.2. Проаналізуйте їхні кар'єрні траєкторії: освіта – наукові ступені – посади – досягнення.

2.3. Підготуйте міні-презентацію (3-5 слайдів) про одного із вчених.

Завдання 3. Аналіз пріоритетних напрямів.

3.1. Ознайомтеся з Законом України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки».

3.2. Визначте, які напрями стосуються економічних досліджень.

✓ **Результатом виконання завдання є письмовий звіт**, що містить заповнену таблицю 3.2 «Порівняльний аналіз наукових установ України»,

систематизований перелік проаналізованих наукових досліджень та **коротка усна доповідь із супровідною презентацією** про одного з вчених у галузі економіки чи маркетингу.

Тема 2. Академічна доброчесність та етика наукових досліджень. Перевірка текстів на плагіат

Концепція академічної доброчесності: сутність, принципи, значення для якості вищої освіти. Порушення академічної доброчесності: типологія (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація даних, обман, упереджене оцінювання). Плагіат: види (повний, частковий, парафразований, компіляційний), методи виявлення. Системи перевірки на академічний плагіат: принципи роботи, інтерпретація результатів (Unicheck, StrikePlagiarism, Turnitin). Фабрикація та фальсифікація даних: сутність, приклади, наслідки для науки та репутації дослідника. Штучний інтелект в академічному письмі: етичні межі використання інструментів генеративного ШІ. Правила коректного цитування та посилання на джерела: пряме цитування, парафраз, узагальнення. Етичні дилеми в економічних дослідженнях: конфіденційність даних, конфлікт інтересів, маніпулювання результатами. Етика взаємовідносин у науковій спільноті: співавторство, рецензування, наукова критика. Відповідальність дослідника: академічна, правова, моральна.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Що таке академічна доброчесність? Чому вона важлива для вищої освіти?
2. Які основні принципи академічної доброчесності ви знаєте?
3. Перерахуйте основні види порушень академічної доброчесності.
4. Що таке плагіат? Які його види існують?
5. У чому різниця між повним і частковим плагіатом?
6. Що таке парафразований плагіат? Наведіть приклад.
7. Чим самоплагіат відрізняється від звичайного плагіату?
8. Як працюють системи перевірки на плагіат (Unicheck, Turnitin)?
9. Який відсоток унікальності тексту вважається прийнятним для наукових робіт?
10. Що таке фабрикація даних? Наведіть приклади з економічних та маркетингових досліджень.
11. У чому полягає фальсифікація результатів дослідження?
12. Які наслідки для науки має фальсифікація даних?
13. Чи можна використовувати штучний інтелект для написання наукових робіт? Обґрунтуйте.
14. Які етичні межі використання штучного інтелекту в академічному письмі?
15. Які інструменти ШІ допустимі для використання в науковій роботі?

16. Як правильно оформити пряме цитування в науковій роботі?
17. Що таке парафраз? Чим він відрізняється від цитування?
18. Які правила оформлення посилань на джерела?
19. Які етичні дилеми виникають при роботі з конфіденційними даними клієнтів у маркетингових дослідженнях?
20. Що таке конфлікт інтересів в наукових дослідженнях?
21. Як уникнути маніпулювання результатами в економічних дослідженнях?
22. Які принципи етичних взаємовідносин у науковій спільноті?
23. Як визначається авторство наукової публікації?
24. Які етичні норми процесу рецензування наукових робіт?
25. Як коректно здійснювати наукову критику?
26. Яка академічна відповідальність існує за порушення доброчесності?
27. Які правові наслідки можуть бути за плагіат?
28. У чому полягає моральна відповідальність дослідника?
29. Як формувати культуру академічної чесності у здобувачів вищої освіти?
30. Чому дотримання академічної доброчесності важливе для репутації дослідника в галузі економіки та маркетингу?

Практичні завдання

Завдання 1. Робота з системою перевірки на плагіат.

- 1.1. Зареєструйтеся в системі PlagiarismDetector.net (за посиланням, наданим викладачем).
- 1.2. Завантажте тестовий текст (підготовлений викладачем фрагмент з порушеннями).
- 1.3. Проаналізуйте звіт про перевірку: відсоток унікальності, джерела збігів.
- 1.4. Визначте типи плагіату (повний, частковий, парафразований).
- 1.5. Заповніть таблицю 3.3.

Таблиця 3.3 – Аналіз результатів перевірки на плагіат

Показник	Значення
Відсоток унікальності	
Відсоток запозичень	
Кількість джерел збігів	
Основні джерела запозичень	
Виявлені типи плагіату	

Завдання 2. Виправлення тексту з плагіатом.

- 2.1. Отримайте текст з виявленим плагіатом (надається викладачем).
- 2.2. Перепишіть проблемні фрагменти з дотриманням правил цитування:
 - пряме цитування (у лапках та посилання);

- парафраз (своїми словами та посилання);
- узагальнення (синтез ідей та посилання).

2.3. Повторно перевірте текст у системі.

2.4. Порівняйте результати «до» та «після» виправлення.

Завдання 3. Кейс-аналіз етичних дилем.

3.1. Проаналізуйте 3 кейси етичних порушень у економічних та маркетингових дослідженнях:

Кейс 1. Студент використав ChatGPT для написання всієї курсової роботи з маркетингу.

Кейс 2. Дослідник сфальсифікував статистичні дані про попит для підтвердження гіпотези.

Кейс 3. Маркетингова агенція використала конфіденційні дані клієнта без дозволу

3.2. Для кожного кейсу визначте:

- тип порушення академічної доброчесності;
- можливі наслідки для дослідника та науки;
- способи запобігання подібним ситуаціям .

3.3. Заповніть таблицю 3.4.

Таблиця 3.4 – Аналіз етичних кейсів

Кейс	Тип порушення	Наслідки	Способи запобігання
1			
2			
3			

✓ **Результатом виконання завдання** є *звіт* про перевірку в PlagiarismDetector.net (скріншоти результатів), виправлений текст з коректним цитуванням, заповнені табл. 3.3 та табл. 3.4, *усна презентація* аналізу одного з етичних кейсів.

Тема 3. Методологія наукового дослідження: вибір парадигм, підходів та принципів для конкретного дослідження

Методологія, метод і методика: поняття та співвідношення. Рівні методології наукового дослідження: філософський, загальнонауковий, конкретно-науковий, процедурно-методичний. Наукові парадигми: позитивістська та інтерпретативна. Еволюція наукового знання. Кількісні дослідження: сутність, ознаки, можливості й обмеження. Дедуктивний підхід. Якісні дослідження: сутність, ознаки, методи збирання даних. Індуктивний підхід. Змішані методи дослідження: переваги інтеграції кількісних і якісних підходів. Методологічна специфіка досліджень у менеджменті: вивчення організаційної поведінки, прийняття управлінських рішень, стратегування. Методологічна специфіка досліджень у маркетингу: споживча поведінка,

сегментування ринку, капітал бренду. Методологічна специфіка досліджень в економіці: макро- та мікроекономічне моделювання, економетрика. Принципи наукового дослідження: об'єктивність, системність, детермінізм, верифікованість, відтворюваність. Міждисциплінарність в економічних науках: синтез підходів економіки, психології, соціології, математики.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Що таке методологія наукового дослідження?
2. У чому різниця між методологією, методом і методикою?
3. Які рівні методології наукового дослідження існують?
4. Охарактеризуйте філософський рівень методології.
5. Що включає загальнонауковий рівень методології?
6. У чому особливості конкретно-наукового рівня методології для економічних досліджень?
7. Що таке наукова парадигма?
8. Охарактеризуйте еволюцію наукових парадигм.
9. У чому сутність позитивістської парадигми?
10. Що таке принцип верифікації в науці?
11. Охарактеризуйте принцип фальсифікації К. Поппера.
12. Що таке інтерпретативна парадигма?
13. У чому сутність конструктивістського підходу в дослідженнях?
14. Які основні ознаки кількісних досліджень?
15. Що таке дедуктивний підхід у дослідженні? Наведіть приклад з економіки та маркетингу.
16. Охарактеризуйте якісні дослідження та їхні особливості.
17. Що таке індуктивний підхід? Наведіть приклади з економіки та маркетингу.
18. Які методи збирання даних використовуються в якісних дослідженнях споживачів?
19. Що таке змішані методи дослідження?
20. Які переваги дає інтеграція кількісних і якісних підходів в дослідженнях?
21. Яка методологічна специфіка досліджень у менеджменті?
22. Як вивчають організаційну поведінку в менеджменті?
23. Які методологічні підходи використовуються в дослідженнях?
24. Що таке капітал бренду і як його досліджують?
25. Яка методологічна специфіка економічних досліджень?
26. Що таке економетрика і для чого вона потрібна?
27. Які принципи наукового дослідження ви знаєте?
28. У чому полягає принцип об'єктивності наукового пізнання?
29. Що означає принцип відтворюваності результатів в дослідженнях?
30. Чому важлива міждисциплінарність в економічних та маркетингових дослідженнях?

Практичні завдання

Завдання 1. Аналіз методології опублікованих досліджень.

1.1. Отримайте 3 наукові статті з економічних чи маркетингових журналів (надаються викладачем або здійсніть самостійний пошук у Google Scholar).

1.2. Для кожної статті визначте:

- методологічний підхід (кількісний, якісний, змішаний);
- парадигму дослідження (позитивістська чи інтерпретативна);
- методи збирання даних;
- методи аналізу даних.

1.3. Заповніть порівняльну таблицю 3.5.

Таблиця 3.5 – Методологічний аналіз наукових статей

Критерій	Стаття 1	Стаття 2	Стаття 3
Назва статті та автори			
Методологічний підхід			
Парадигма дослідження			
Методи збирання даних			
Методи аналізу даних			
Обґрунтування вибору методології			

Завдання 2. Обґрунтування методології для власної теми.

2.1. Оберіть тему майбутнього дослідження (курсової роботи) з економіки або маркетингу.

2.2. Сформулюйте мету дослідження.

2.3. Обґрунтуйте вибір методології, відповівши на питання:

- кількісний ЧИ якісний ЧИ змішаний підхід? Чому?
- яка парадигма дослідження найбільш відповідна?
- які методи збирання даних плануєте використовувати?
- які методи аналізу будуть застосовані?

2.4. Підготуйте письмове обґрунтування.

Завдання 3. Презентація методології.

3.1. Підготуйте усну презентацію обраної методології.

3.2. Використайте шаблон презентації:

- Слайд 1. Тема дослідження та мета.
- Слайд 2. Обраний методологічний підхід з обґрунтуванням.
- Слайд 3. Методи збирання та аналізу даних.

3.3. Презентуйте перед групою та отримайте зворотній зв'язок.

✓ **Результатом виконання завдання** є заповнена таблиця 3.5, письмове обґрунтування методології власного дослідження, усна презентація.

Тема 4. Методи збирання та аналізу наукових даних. Розробка інструментарію дослідження

Класифікація методів наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнологічні. Емпіричні методи дослідження: спостереження, вимірювання, порівняння, експеримент, опитування. Опитування як метод збирання даних: види (анкетування, інтерв'ювання), етапи проведення, переваги та обмеження. Конструювання анкети: типи запитань (закриті, відкриті, шкальні), принципи формулювання. Інтерв'ю в якісних дослідженнях: структуроване, напівструктуроване, глибинне; техніки проведення. Метод конкретної ситуації (case study): сутність, типи, етапи дослідження, застосування у бізнес-дослідженнях. Експеримент в економічних науках: польові та лабораторні експерименти, А/В-тестування в маркетингу. Робота з вторинними даними: офіційна статистика, корпоративна звітність, бази даних. Методи теоретичного рівня: абстрагування, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний метод, гіпотетико-дедуктивний метод. Загальнологічні методи пізнання: аналіз і синтез, індукція та дедукція, аналогія та моделювання. Системний підхід в економічних науках: елементи, структура, зв'язки, цілісність. Спеціальні методи економічних досліджень: балансовий, нормативний, коефіцієнтний. Кількісні методи аналізу даних: описова статистика, кореляційний і регресійний аналіз. Математичне моделювання, індексний метод, динамічні ряди в економічних дослідженнях. Вибір методів відповідно до типу дослідження, наявних даних та мети роботи.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Як класифікуються методи наукового дослідження?
2. Що таке емпіричні методи дослідження?
3. Охарактеризуйте метод спостереження в дослідженнях.
4. У чому полягає метод вимірювання?
5. Що таке науковий експеримент? Які його види?
6. Які переваги та обмеження має метод опитування споживачів?
7. Що таке анкетування? Які його етапи?
8. Які типи запитань використовуються в маркетингових анкетах?
9. У чому різниця між закритими та відкритими запитаннями?
10. Що таке шкала Лікерта? Наведіть приклад для оцінки задоволеності клієнтів.
11. Які принципи формулювання запитань для анкети?
12. Що таке інтерв'ю? Які його види використовуються в дослідженнях?
13. У чому різниця між структурованим та напівструктурованим інтерв'ю?
14. Які техніки проведення глибинного інтерв'ю зі споживачами?
15. Що таке метод конкретної ситуації (case study)?
16. Які типи кейсів використовуються в бізнес-дослідженнях?

17. Що таке А/В-тестування в маркетингу? Наведіть приклад.
18. Які вторинні дані можна використовувати в економічних дослідженнях?
19. Що таке абстрагування як метод теоретичного пізнання?
20. Охарактеризуйте гіпотетико-дедуктивний метод.
21. У чому різниця між аналізом і синтезом?
22. Що таке індукція та дедукція? Наведіть приклади з маркетингу та економіки.
23. Як використовується метод аналогії в економічних та маркетингових дослідженнях?
24. Що таке системний підхід до вивчення ринку?
25. Які спеціальні методи використовуються в економічних та маркетингових дослідженнях?
26. Що таке кореляційний аналіз і коли його застосовують у маркетингу та економіці?
27. Охарактеризуйте регресійний аналіз попиту.
28. Що таке математичне моделювання економічних процесів?
29. Як використовується індексний метод для аналізу цін?
30. Що таке динамічні ряди і як їх використовують для прогнозування продажів?

Практичні завдання

Завдання 1. Конструювання анкети для маркетингового дослідження.

- 1.1. Оберіть тему опитування (на вибір):
 - Споживча поведінка студентів при виборі закладу харчування.
 - Мотивація вибору онлайн-магазину для покупок.
 - Оцінка якості послуг університетської бібліотеки.
 - Ставлення до екологічних брендів.
- 1.2. Сформулюйте мету опитування та 4 дослідницькі запитання.
- 1.3. Розробіть анкету з 12-15 запитань:
 - закриті запитання (4-5): одиничний і множинний вибір;
 - шкальні запитання (5-6): шкала Лікерта, семантичний диференціал, рейтингова шкала;
 - відкриті запитання (2-3);
 - соціально-демографічний блок (стать, вік, курс навчання).
- 1.4. Дотримуйтеся принципів формулювання: чіткість, однозначність, нейтральність.
- 1.5. Створіть анкету в Google Forms.

Завдання 2. Взаємна перевірка анкет.

- 2.1. Обміняйтеся анкетами з одногрупниками (групи по 3 особи).
- 2.2. Заповніть анкету одногрупника як респондент.
- 2.3. Надайте конструктивний зворотній зв'язок за формою (табл. 3.6):

Таблиця 3.6 – Оцінка якості анкети

Критерій	Оцінка (від 1 до 5)	Коментарі
Чіткість формулювань		
Логічна послідовність запитань		
Достатність варіантів відповідей		
Відсутність навідних запитань		
Загальна оцінка анкети		

Завдання 3. Розробка пам'ятки для інтерв'ю.

- 3.1. Для тієї ж теми підготуйте пам'ятку напівструктурованого інтерв'ю.
- 3.2. Сформулюйте 7 відкритих запитань для глибинного інтерв'ю.
- 3.3. Підготуйте можливі уточнювальні запитання для кожного основного запитання.
- 3.4. Оформіть пам'ятку за зразком (табл. 3.7):

Таблиця 3.7 – Пам'ятка напівструктурованого інтерв'ю

№	Основне запитання	Уточнювальне запитання
1		
2		
...		

✓ **Результатом виконання завдання** є посилання на анкету в Google Forms, заповнена табл. 3.6 з оцінкою анкет одногрупників, пам'ятка інтерв'ю (табл. 3.7), короткий звіт про пілотне опитування (5-7 респондентів).

Тема 5. Інформаційне забезпечення наукового дослідження: пошук, оцінювання, систематизація джерел. Робота із Zotero

Інформаційне забезпечення дослідження: сутність, етапи, значення. Види наукових джерел: первинні (монографії, статті, дисертації), вторинні (огляди, реферати), третинні (довідники, енциклопедії). Класифікація наукових видань: монографія, збірник наукових праць, матеріали конференцій, наукова періодика. Стратегія пошуку наукової інформації: формулювання запиту, ключові слова. Бібліотечні ресурси: фонди наукових бібліотек, електронні каталоги, міжбібліотечний абонемент. Міжнародні наукометричні бази даних: Scopus, Web of Science (принципи роботи, можливості пошуку). Google Scholar та інші безоплатні пошукові системи: переваги та обмеження. Відкритий доступ до наукових публікацій: RePEc, SSRN, arXiv, ResearchGate, Academia.edu. Українські наукові електронні бібліотеки: НБУВ, «Наукова періодика України», інституційні репозитарії університетів. Критичне оцінювання наукових джерел: CRAAP-тест (актуальність, релевантність, авторитетність, точність, мета). Робота з літературою: читання, конспектування, анутовання, реферування. Менеджери бібліографічних

посилань: Zotero, Mendeley – функціонал, переваги використання. Складання бібліографії за темою дослідження: систематизація джерел за хронологією, проблематикою, типами. Використання ресурсів мережі Інтернет для наукових досліджень.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Що таке інформаційне забезпечення дослідження?
2. Які етапи інформаційного забезпечення наукової роботи з маркетингу та економіки?
3. Що таке первинні джерела наукової інформації?
4. Які джерела належать до вторинних?
5. Що таке третинні джерела? Наведіть приклади для економічних та маркетингових досліджень.
6. Чим відрізняється монографія від збірника наукових праць?
7. Що таке матеріали конференцій і як їх використовувати?
8. Як класифікуються наукові періодичні видання з економіки?
9. Що таке стратегія пошуку наукової інформації?
10. Як правильно формулювати пошуковий запит для маркетингового та економічного дослідження?
11. Які логічні оператори використовуються при пошуку інформації (AND, OR, NOT)?
12. Які бібліотечні ресурси доступні для студентів економічних спеціальностей?
13. Що таке електронний каталог бібліотеки?
14. Як працює міжбібліотечний абонемент?
15. Що таке Scopus? Які можливості ця база надає?
16. Охарактеризуйте базу даних Web of Science.
17. Які переваги та обмеження має Google Scholar?
18. Що таке відкритий доступ (Open Access) до публікацій?
19. Назвіть основні репозитарії відкритого доступу для економічних та маркетингових досліджень.
20. Які українські наукові електронні бібліотеки ви знаєте?
21. Що таке CRAAP-тест і для чого він потрібен?
22. Як оцінити актуальність наукового джерела для маркетингового та економічного дослідження?
23. За якими критеріями визначають авторитетність джерела?
24. Що таке конспектування наукової літератури?
25. У чому різниця між анотуванням та реферуванням?
26. Що таке менеджер бібліографічних посилань?
27. Які функції виконує програма Zotero?
28. Як працює Mendeley?
29. Як систематизувати знайдені джерела за темою дослідження?

30. Які міжнародні організації надають відкритий доступ до економічних даних (Світовий банк, МВФ, ОЕСР)?

Практичні завдання

Завдання 1. Екскурсія до бібліотеки університету.

- 1.1. Відвідайте бібліотеку університету (очно та віртуально).
- 1.2. Ознайомтеся з організацією бібліотечних фондів.
- 1.3. Опануйте роботу з електронним каталогом.
- 1.4. Знайдіть 5 книг за темою майбутньої курсової роботи.
- 1.5. Заповніть табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Результати пошуку в бібліотечному каталозі

№	Автор, назва	Рік видання	Місце зберігання	Доступність
1				
2				
3				
4				
5				

Завдання 2. Пошук статей у наукометричних базах даних.

- 2.1. Сформулюйте 3 пошукові запити за темою дослідження з економіки або маркетингу.
- 2.2. Здійсніть пошук у Google Scholar:
 - використовуйте логічні оператори (AND, OR, NOT);
 - застосуйте фільтри (роки: 2020-2025, мова: українська або англійська);
 - знайдіть 7-10 релевантних статей.

Завдання 3. Створення бібліографії в Zotero

- 3.1. Встановіть програму Zotero та розширення Zotero Connector для браузера.
- 3.2. Створіть колекцію за темою дослідження (наприклад, «Курсова_Маркетинг»).
- 3.3. Додайте знайдені статті до Zotero (автоматичний імпорт через Connector).
- 3.4. Організуйте джерела за тегами:
 - за типом: стаття, книга, звіт;
 - за темою: споживча поведінка, брендинг, ціноутворення.
- 3.5. Згенеруйте список літератури у форматі ДСТУ 8302:2015.
- 3.6. Експортуйте бібліографію у Word.

✓ **Результатом виконання завдання** є заповнена табл. 3.8 (книги з бібліотеки), скріншоти робочого вікна Zotero з організованою колекцією, згенерований список літератури (мінімум 15 джерел) у форматі ДСТУ.

Тема 6. Структура та методика написання курсових і кваліфікаційних робіт. Написання вступу до курсової роботи

Логіка процесу наукового дослідження: від вибору теми до захисту результатів. Вибір теми дослідження: критерії (актуальність, наукова новизна, практична значущість, реалізованість). Актуалізація проблеми дослідження: обґрунтування необхідності її вивчення, аналіз ступеня розробленості. Категоріальний апарат дослідження: об'єкт, предмет, їхнє співвідношення. Формулювання мети та завдань дослідження. Вимоги до чіткості та досяжності. Гіпотеза в науковому дослідженні: сутність, види, вимоги, способи перевірки. Структура курсової або кваліфікаційної роботи: загальна характеристика елементів. Вступ до наукової роботи: обов'язкові компоненти та їхня послідовність. Основна частина: принципи структурування розділів і підрозділів, логічні зв'язки між ними. Перший (теоретичний) розділ: огляд літератури, теоретичні засади, понятійно-категоріальний апарат. Другий (аналітичний) розділ: характеристика об'єкта, аналіз стану проблеми, виявлення тенденцій. Третій (рекомендаційний) розділ: пропозиції, рекомендації, прогнози. Робота з науковим текстом: правила цитування (пряме, непряме), парафраз, узагальнення. Висновки до розділів та загальні висновки: структура, змістове наповнення, відповідність завданням. Оформлення бібліографічного опису відповідно до ДСТУ 8302:2015. Технічне оформлення роботи. Додатки до наукової роботи.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Яка загальна логіка процесу наукового дослідження?
2. За якими критеріями обирають тему дослідження?
3. Що означає актуальність теми дослідження?
4. Як визначити наукову новизну дослідження?
5. Що таке практична значущість наукової роботи?
6. Як обґрунтувати необхідність вивчення проблеми конкурентоспроможності підприємства?
7. Що таке ступінь розробленості проблеми?
8. Що є об'єктом наукового дослідження?
9. Що є предметом дослідження? Наведіть приклад з економіки та маркетингу.
10. Як співвідносяться об'єкт і предмет дослідження?
11. Як правильно сформулювати мету дослідження?
12. Які вимоги до формулювання завдань дослідження?

13. Що таке гіпотеза в науковому дослідженні?
14. Які види гіпотез існують в дослідженнях?
15. Які способи перевірки гіпотези про вплив ціни на попит?
16. Яка загальна структура курсової роботи?
17. Які обов'язкові компоненти має містити вступ?
18. У якій послідовності викладаються елементи вступу?
19. Як структурувати розділи курсової роботи?
20. Що має містити перший (теоретичний) розділ?
21. Які завдання вирішуються в другому (аналітичному) розділі?
22. Що включає третій (проектний) розділ дослідження?
23. У чому різниця між прямим і непрямим цитуванням?
24. Що таке парафраз і коли його використовують?
25. Як правильно оформити висновки до розділів?
26. Які вимоги до загальних висновків курсової роботи?
27. Як оформити бібліографічний опис відповідно до ДСТУ 8302:2015?
28. Які технічні вимоги до оформлення курсової роботи?
29. Що таке додатки до наукової роботи і як їх оформляти?
30. Які типові помилки допускаються при написанні курсових робіт з економіки та маркетингу?

Практичні завдання

Завдання 1. Аналіз зразкових вступів.

1.1. Отримайте 3 зразки вступів до курсових робіт з економіки або маркетингу (надаються викладачем або знайдіть у репозитарії університету).

1.2. Проаналізуйте структуру, виділіть обов'язкові елементи:

- актуальність теми;
- ступінь розробленості проблеми;
- об'єкт і предмет дослідження;
- мета та завдання;
- методи дослідження;
- практична значущість.

1.3. Оцініть якість формулювань за критеріями (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Оцінка якості зразкових вступів

Елемент вступу	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3
Актуальність (чіткість, переконливість)			
Об'єкт (конкретність)			
Предмет (відповідність об'єкту)			
Мета (однозначність)			
Завдання (відповідність меті)			
Загальна оцінка			

Оцінка: 1 – низька, 2 – середня, 3 – висока.

Завдання 2. Формулювання категоріального апарату власного дослідження.

2.1.Оберіть або уточніть тему курсової роботи з економіки або маркетингу (узгодьте з викладачем).

2.2.Сформулюйте всі елементи категоріального апарату за формою (табл. 3.10).

Таблиця 3.10 – Категоріальний апарат дослідження

Елемент	Формулювання
Тема	
Актуальність (5-7 речень)	
Об'єкт дослідження	
Предмет дослідження	
Мета дослідження	
Завдання дослідження:	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
Методи дослідження	
Практична значущість	

Завдання 3. Написання повного тексту вступу.

3.1.На основі заповненої табл. 3.10 напишіть повний текст вступу (1,5-2 сторінки).

3.2.Дотримайтеся логічної послідовності елементів.

3.3.Забезпечте цілісність тексту (використовуйте слова-зв'язки).

3.4.Перевірте текст на відповідність вимогам:

- актуальність обґрунтована статистичними даними або посиланнями на дослідження;
- об'єкт і предмет чітко розмежовані;
- мета сформульована одним реченням;
- завдання відповідають меті;
- методи конкретні та відповідають завданням.

✓ **Результатом виконання завдання** є заповнена табл. 3.9 (оцінка зразків), заповнена таблиця 3.10 (категоріальний апарат), повний текст вступу до курсової роботи (1,5-2 сторінки, шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5), усна презентація вступу (2 хвилини).

Тема 7. Наукова стаття та публікаційна активність дослідника. Аналіз структури наукових статей

Наукова стаття як основна форма презентації результатів дослідження. Типи наукових статей та структура IMRAD: вступ, методологія, результати, обговорення. Написання анотації: структуровані та неструктуровані анотації, обсяг, ключові слова. Вступ до статті: формулювання проблеми, огляд літератури, дослідницький проміжок, мета. Розділ «Методологія»: опис дизайну дослідження, вибірки, інструментарію, процедур. Розділ «Результати»: презентація отриманих даних, таблиці, графіки, статистичні показники. Розділ «Висновки»: інтерпретація результатів, обмеження, перспективи. Мова наукової статті: точність термінології, логічність, зв'язність, академічний стиль. Вибір журналу для публікації: співставлення тематики, наукометричні показники, індексація. Наукометричні показники: квантилі журналів (Q1-Q4), імпаکت-фактор, індекс Гірша дослідника. Відкритий доступ та процес рецензування статей: одностороннє сліпе, двостороннє сліпе, відкрите рецензування. Етика наукових публікацій та псевдонаукові видання: ознаки, ризики, ресурси перевірки.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Чому наукова стаття є основною формою презентації наукових результатів?
2. Які типи наукових статей існують в економіці та маркетингу?
3. Що таке оригінальна дослідницька стаття?
4. У чому особливості оглядової статті з маркетингу та економіки?
5. Що таке структура IMRAD?
6. Які функції виконує розділ «Вступ» у науковій статті?
7. Що має містити розділ «Методологія» у науковій статті?
8. Як презентуються результати опитування в науковій статті?
9. Яке призначення розділу «Обговорення» у науковій статті?
10. Які вимоги до висновків наукової статті?
11. Що таке анотація до наукової статті?
12. У чому різниця між структурованою та неструктурованою анотацією?
13. Як правильно підібрати ключові слова до статті про цифровий маркетинг або споживчу поведінку?
14. Що таке дослідницький діапазон?
15. Які особливості академічного стилю наукової статті?
16. За якими критеріями обирають науковий журнал для публікації?
17. Що таке наукометричні показники журналу?
18. Які квантилі журналів існують у Scopus?
19. Що таке імпакт-фактор журналу?
20. Охарактеризуйте метрики SJR та SNIP.

21. Що таке індекс Гірша дослідника?
22. Як підвищити свій індекс Гірша молодому вченому?
23. Що таке відкритий доступ до публікацій?
24. У чому різниця між золотим і зеленим шляхами Open Access?
25. Що таке плата за публікацію (APC)?
26. Які види рецензування наукових статей існують?
27. Що таке двостороннє сліпе рецензування?
28. Як працювати з рецензіями на статтю?
29. Які ознаки псевдонаукових видань?
30. Як перевірити журнал на належність до хижацьких (ресурси Think.Check.Submit)?

Практичні завдання

Завдання 1. Структурний аналіз наукової статті.

- 1.1. Отримайте наукову статтю з фахового економічного або маркетингового журналу (надається викладачем або знайдіть самостійно в Google Scholar).
- 1.2. Проаналізуйте структуру IMRAD за формою (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Структурний аналіз наукової статті

Розділ	Наявність	Зміст (коротко)	Оцінка якості (1-5)
Вступ			
- формулювання проблеми			
- огляд літератури			
- питання, яке досліджується			
- мета дослідження			
Методологія			
Результати			
- таблиці або графіки			
- статистичні показники			
Обговорення			
- інтерпретація результатів			
- порівняння з іншими дослідженнями			
- обмеження дослідження			
Висновки			

- 1.3. Підготуйте короткий висновок про сильні та слабкі сторони статті.

Завдання 2. Аналіз мови та стилю наукової статті.

- 2.1.3 тієї ж статті виписати 10 типових академічних конструкцій для економічних або маркетингових досліджень:

- «Метою дослідження є...».
 - «Результати показують, що...».
 - «На основі проведеного аналізу можна стверджувати...».
- 2.2. Виписати 15 наукових термінів за темою статті.
- 2.3. Проаналізувати стиль викладу:
- об'єктивність (наявність особових займенників);
 - точність (конкретність формулювань);
 - логічність (зв'язки між реченнями).

Завдання 3. Пошук журналу для власної публікації.

3.1. Визначте тематику власного дослідження (курсової роботи).

3.2. Знайдіть 5 українських фахових видань зі спеціальності (економіка або маркетинг).

3.3. Для кожного журналу з'ясуйте інформацію за формою табл. 3.12.

Таблиця 3.12 – Характеристика фахових видань

Назва журналу	Тематика	Вимоги до статей (обсяг)	Умови публікації (вартість)	Індексація	Рейтинг
1.					
...					
5.					

3.4. Оберіть найбільш відповідний журнал та обґрунтуйте вибір (5-7 речень).

✓ **Результатом виконання завдання** є заповнена табл. 3.11 (структурний аналіз статті), список з 10 академічних конструкцій та 15 термінів, заповнена табл. 3.12 (5 журналів), письмове обґрунтування вибору журналу, усна презентація аналізу статті (2 хвилини).

Тема 8. Оформлення, візуалізація та презентація результатів наукового дослідження. Створення презентації для захисту

Вимоги до оформлення наукових робіт: державні стандарти України, методичні рекомендації закладу вищої освіти. Візуалізація даних у наукових дослідженнях: функції, принципи ефективності. Типи графіків для економічних даних: стовпчасті, лінійні, кругові, точкові діаграми. Правила оформлення таблиць і рисунків: нумерація, заголовки, джерела, якість зображень. Інфографіка та сторітелінг із даними: інструменти створення, побудова нарративу. Підготовка презентації результатів дослідження: структура, дизайн слайдів, принципи ефективності (правило 10/20/30). Коротка презентація дослідження: мистецтво стисло презентувати дослідження за 60-90 секунд. Структура усної доповіді на конференції: вступ, основна частина, висновки. Техніка публічного виступу: підготовка, промова, тайм-менеджмент, робота

з ілюстративними матеріалами. Підготовка до захисту курсової або кваліфікаційної роботи: доповідь, презентація, очікувані запитання. Наукова дискусія: принципи ведення, типи запитань, стратегії відповідей. Коректність взаємодії з опонентами та аудиторією: академічна етика під час дискусії.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які державні стандарти регулюють оформлення наукових робіт?
2. Що таке візуалізація даних у маркетингових дослідженнях?
3. Які функції виконує візуалізація економічних даних?
4. Які типи графіків використовуються для показників продажів?
5. Коли доцільно використовувати стовпчасті діаграми?
6. Для яких даних підходять лінійні графіки?
7. Які правила оформлення таблиць у наукових роботах?
8. Як правильно оформити посилання на таблицю в тексті?
9. Які вимоги до оформлення рисунків у курсовій роботі?
10. Що таке інфографіка і коли її використовують у маркетингу та економіці?
11. Які інструменти можна використовувати для створення інфографіки (Canva тощо)?
12. Що таке сторітелінг із даними?
13. Як побудувати наратив навколо даних про споживчу поведінку чи цифровий маркетинг?
14. Яка оптимальна структура презентації для захисту курсової роботи?
15. Які принципи дизайну слайдів?
16. Що таке правило 10/20/30 Гая Кавасаки?
17. Скільки тексту має бути на одному слайді презентації?
18. Що таке коротка презентація дослідження (elevator pitch)?
19. Як презентувати дослідження за 60-90 секунд?
20. Яка структура усної доповіді на студентській конференції?
21. Як підготуватися до публічного виступу з результатами дослідження?
22. Які техніки допомагають впоратися з хвилюванням перед захистом?
23. Які елементи техніки виголошення доповіді (темп, інтонація)?
24. Як правильно використовувати зоровий контакт з аудиторією?
25. Як дотриматися регламенту виступу (5-7 хвилин)?
26. Що має містити доповідь для захисту курсової роботи?
27. Які типи запитань можуть поставити під час захисту?
28. Які стратегії відповідей на критичні запитання?
29. Як коректно взаємодіяти з опонентами під час дискусії?
30. Які принципи академічної етики під час наукової дискусії?

Практичні завдання

Завдання 1. Візуалізація даних.

1.1. Отримайте набір даних для візуалізації (надається викладачем або використайте дані з власного дослідження):

- динаміка продажів за 12 місяців;
- структура споживачів за віковими групами;
- порівняння показників 3 конкурентів.

1.2. Створіть 3 типи візуалізацій у Excel або Google Sheets:

- лінійний графік (динаміка);
- кругова діаграма (структура);
- стовпчаста діаграма (порівняння).

1.3. Оформіть графіки відповідно до вимог:

- назва графіка;
- підписи осей;
- легенда;
- джерело даних.

Завдання 2. Розробка презентації для захисту курсової роботи.

2.1. Розробіть структуру презентації (8-10 слайдів):

- Слайд 1 – титульний (тема, автор, керівник, рік).
- Слайд 2 – актуальність дослідження.
- Слайд 3 – мета та завдання.
- Слайд 4 – об'єкт і предмет.
- Слайди 5-7 – основні результати дослідження (з візуалізацією).
- Слайд 8 – висновки та рекомендації.
- Слайд 9 – практична значущість.
- Слайд 10 – «Дякую за увагу».

2.2. Створіть презентацію у PowerPoint або Google Slides.

2.3. Дотримайтеся принципів ефективною презентації:

- мінімалізм – не більше 5-7 рядків тексту на слайд;
- візуалізація – графіки, таблиці, схеми замість тексту;
- єдиний стиль – шрифт Arial/Calibri 24-32 pt, кольорова схема 2-3 кольори;
- читабельність: контраст фону та тексту.

Завдання 3. Підготовка доповіді та репетиція виступу.

3.1. Напишіть текст доповіді на 5-7 хвилин (3-4 сторінки).

3.2. Структуруйте доповідь:

- Вступ: привітання, тема, актуальність.
- Основна частина: мета, методи, результати.
- Висновки: основні висновки, практичне значення.

3.3. Відрепетируйте виступ:

- Запишіть себе на відео (телефон).
- Перевірте дотримання регламенту.
- Оцініть темп, інтонацію, зоровий контакт.

3.4. Презентуйте доповідь перед одногрупниками та отримайте зворотній зв'язок за формою (табл. 3.13).

Таблиця 3.13 – Оцінка якості презентації та виступу

Критерій	Оцінка (від 1 до 5)	Коментарі
Зміст презентації (логічність, повнота)		
Дизайн слайдів (читабельність, естетика)		
Візуалізація даних (якість графіків)		
Техніка виголошення (темп, інтонація)		
Дотримання регламенту		
Відповіді на запитання		
Загальна оцінка		

✓ **Результатом виконання завдання** є 3 оформлені графіки (Excel/Google Sheets), презентація для захисту (8-10 слайдів у форматі .pptx або PDF), текст доповіді (3-4 сторінки), відео репетиції виступу або усна презентація перед групою, заповнена табл. 3.13 із зворотним зв'язком від одногрупників.

Тема 9. Науково-дослідна екосистема: гранти, проєкти, мобільність. Пошук можливостей для молодих дослідників

Фінансування науки в Україні: державне, грантове, договірне. Участь студентів у науково-дослідних роботах кафедр і факультетів: можливості, процедури залучення. Конкурси науково-дослідних робіт студентів Міністерства освіти і науки України: вимоги, етапи, переваги участі. Що таке грант: сутність, види (дослідницькі, освітні, інфраструктурні, мобільності). Грантова заявка: структура (мета, методологія, очікувані результати, бюджет, команда). Грантові програми для молодих дослідників: європейські («Горизонт Європа») та національні фонди (Національний фонд досліджень України). Де шукати інформацію про гранти: спеціалізовані портали. Підготовка до участі в грантових конкурсах: резюме дослідника, мотиваційний лист, рекомендаційні листи. Академічна мобільність: програми Erasmus+, Fulbright, DAAD. Види академічної мобільності (кредитна, дипломна), переваги. Підготовка до міжнародної академічної мобільності: мовні сертифікати, академічна довідка, мотиваційний лист. Міжнародні наукові проєкти під егідою Міністерства освіти і науки України. Інтелектуальна власність: поняття, об'єкти права інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права. Право промислової власності: патенти, корисні моделі, промислові зразки. Захист результатів наукових досліджень.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Які джерела фінансування науки існують в Україні?
2. Що таке державне фінансування наукової діяльності?
3. Як здійснюється університетське фінансування науки?
4. Як студенти економічних спеціальностей можуть брати участь у НДР кафедр?
5. Які конкурси НДР проводить Міністерство освіти і науки України для студентів?
6. Що таке грант?
7. Які види грантів існують для економістів і маркетологів?
8. У чому різниця між дослідницькими та освітніми грантами?
9. Яка структура грантової заявки?
10. Що має містити розділ «Методологія» в грантовій заявці?
11. Які європейські грантові програми доступні для студентів економічних спеціальностей?
12. Що таке програма «Горизонт Європа»?
13. Що таке дії Марії Склодовської-Кюрі (MSCA)?
14. Які можливості надає програма Erasmus+ для студентів?
15. Що таке навчальна мобільність?
16. Які переваги участі в програмах академічної мобільності?
17. Що таке Stipendium Hungaricum?
18. Які можливості надає програма Fulbright для українських студентів?
19. Що таке Національний фонд досліджень України?
20. Де шукати інформацію про грантові конкурси (портали)?
21. Що має містити резюме молодого дослідника?
22. Як написати ефективний мотиваційний лист для грантової програми?
23. Що таке інтелектуальна власність?
24. Які об'єкти права інтелектуальної власності ви знаєте?
25. Що таке авторське право в контексті наукових публікацій?
26. Що охороняється правом промислової власності?
27. Яка процедура патентування в Україні?
28. Що таке корисна модель?
29. У чому різниця між кредитною та дипломною мобільністю?
30. Які мовні сертифікати потрібні для міжнародної мобільності (IELTS, TOEFL, сертифікат B2)?

Практичні завдання

Завдання 1. Пошук грантових програм для студентів.

1.1. Здійсніть пошук грантових програм на спеціалізованих порталах:

- Erasmus+ (<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/>).
- Scholarship Portal (<https://www.mastersportal.com/scholarships/>)
- Національний фонд досліджень України (<https://nrfu.org.ua/>).

➤ Сайт Міністерства освіти і науки України.

1.2. Знайдіть 5 програм, релевантних для студентів економічних спеціальностей (бакалаврів або магістрів).

1.3. Для кожної програми заповніть табл. 3.14.

Таблиця 3.14 – Характеристика грантових програм

Назва програми	Цільова аудиторія	Тип фінансування	Вимоги до кандидатів	Терміни подачі	Обсяг фінансування
1					
...					
5					

4. Оберіть 1 програму, найбільш відповідну вашим інтересам, та обґрунтуйте вибір (5-7 речень).

Завдання 2. Написання мотиваційного листа.

2.1. Для обраної грантової програми напишіть мотиваційний лист обсягом 1 сторінка (300-400 слів).

2.2. Дотримайтеся структури:

➤ Вступ (2-3 речення): хто ви, на яку програму подаєтеся.

➤ Основна частина (3 абзаци):

- Чому ця програма (чому саме ця країна/університет/тема).
- Чому ви підходите (ваші досягнення, навички, досвід).
- Що плануєте досягти (короткострокові та довгострокові цілі).

➤ Висновки (2-3 речення): Що дасть участь у програмі вам та вашому університету

2.3. Використовуйте академічний стиль та формальну мову.

2.4. Перевірте на помилки (граматичні, стилістичні).

Завдання 3. Аналіз інтелектуальної власності в економіці або маркетингу.

3.1. Відвідайте базу даних патентів України – офіційний пошуковий портал УКРНОІВІ (<https://ukrpatent.org/uk/articles/bases2>).

3.2. Здійсніть пошук патентів за ключовими словами вашої теми (наприклад, «маркетинг», «електронна комерція», «економіка»).

3.3. Знайдіть 3 патенти/корисні моделі, близькі до теми дослідження.

3.4. Для кожного патенту заповніть табл. 3.15.

Таблиця 3.15 – Аналіз патентів

№ патенту	Назва	Предмет охорони	Автори	Дата реєстрації	Зв'язок з вашою темою
1					
2					
3					

3.5. Зробіть висновок про патентоспроможність власної ідеї дослідження (3-5 речень).

✓ **Результатом виконання завдання** є заповнена табл. 3.14 (5 грантових програм), мотиваційний лист (1 сторінка, англійською або українською), заповнена таблиця 3.15 (3 патенти), письмовий висновок про патентоспроможність ідеї, усна презентація обраної грантової програми (2 хвилини).

Загальні вимоги до оформлення звітів з практичних робіт

Титульна сторінка: назва університету, кафедри, дисципліни, номер та тема практичної роботи, ПІБ студента, група, ПІБ викладача, місто, рік.

Текст звіту: шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5, поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – 20 мм.

Таблиці та рисунки: нумерація наскрізна, назви над таблицями та під рисунками.

Список використаних джерел: оформлення відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Терміни здачі: відповідно до графіка навчального процесу (після проведення відповідного практичного заняття).

Вимоги до презентації питань на практичних заняттях

Кожен студент під час практичного заняття презентує одне запитання за темою з переліку питань для усного опитування та дискусії. Номер запитання для презентації відповідає номеру студента за списком в академічній групі. Наприклад, студент під номером 5 у списку презентує питання №5, студент під номером 15 – питання №15 тощо.

Вимоги до змісту та структури доповіді:

- Виступ має бути логічно побудованим і відповідати обраному запитанню.
- Необхідно подати основну ідею питання, коротко висвітлити ключові тези та зробити чіткі висновки. Уникайте надмірної деталізації – зосередьтеся на головному.
- Допускається використання тез або плану виступу як опорних пунктів, але не як тексту для читання.
- Для кращого розуміння бажано наводити конкретні приклади з економіки, маркетингу, реальної практики підприємств. Це робить доповідь цікавішою та зрозумілішою.

Вимоги до виголошення доповіді:

- *Говоріть впевнено, чітко й достатньо голосно*, щоб усі одногрупники зрозуміли суть вашої доповіді. Уникайте монотонності – використовуйте інтонаційні акценти для виділення важливих моментів.
- *Не поспішайте, але й не затягуйте*. Оптимальний темп – близько 120-140 слів на хвилину. Робіть короткі паузи після ключових тез.
- *Підтримуйте зоровий контакт з аудиторією* (одногогрупниками та викладачем). Не дивіться в одну точку або в підлогу.
- *Тривалість виступу – 2-3 хвилини*. Дотримання регламенту є важливою навичкою наукової комунікації. Коротші виступи свідчать про недостатню підготовку, довші – про невміння структурувати матеріал.

Рекомендації до підготовки доповіді:

- Вивчіть питання за підручниками та лекційним матеріалом. Не обмежуйтеся одним джерелом – порівняйте підходи.
- Складіть план виступу (3-5 пунктів):
- Вступ: формулювання питання, чому воно важливе.
- Основна частина: 2-3 ключові тези.
- Висновок: узагальнення, значення для практики.
- Підберіть 1-2 приклади з економіки, маркетингу, практики українських чи міжнародних компаній.
- Відрепетируйте виступ вдома перед дзеркалом або запишіть себе на відео. Перевірте дотримання регламенту.
- Підготуйте відповіді на можливі запитання одногрупників або викладача.

2 ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Охарактеризуйте основні функції науки в сучасному суспільстві та розкрийте їхнє значення для розвитку економіки знань.
2. Проаналізуйте структурні елементи науки та їхню взаємодію в процесі наукового пізнання.
3. Розкрийте класифікацію наук та обґрунтуйте місце економічних наук у системі наукового знання. Яким чином економічні науки взаємодіють з іншими галузями знань?
4. Порівняйте фундаментальні, прикладні та пошукові дослідження: їхні особливості, завдання та значення для економічної науки. Наведіть конкретні приклади з кожного виду.
5. Охарактеризуйте організацію науково-дослідної діяльності в Україні. Яка роль Національної академії наук України, галузевих академій та університетської науки в розвитку економічних досліджень?

6. Проаналізуйте систему підготовки наукових кадрів в Україні: ступеня освіта, наукові ступені та вчені звання. Які можливі траєкторії наукової кар'єри для економіста або маркетолога?

7. Розкрийте концепцію академічної доброчесності: сутність, принципи та значення для забезпечення якості вищої освіти. Чому дотримання академічної доброчесності критично важливе для репутації дослідника?

8. Класифікуйте види порушень академічної доброчесності та охарактеризуйте методи їх виявлення. Які наслідки цих порушень для науки та дослідника?

9. Проаналізуйте види плагіату та методи їх запобігання. Як працюють системи антиплагіату?

10. Обґрунтуйте етичні межі використання штучного інтелекту в академічному письмі. Які інструменти ШІ є допустимими, а які порушують академічну доброчесність?

11. Розкрийте правила коректного цитування та посилання на джерела: пряме цитування, парафраз, узагальнення. Наведіть приклади правильного оформлення для кожного випадку.

12. Проаналізуйте етичні дилеми, що виникають в економічних і маркетингових дослідженнях: конфіденційність даних клієнтів, конфлікт інтересів, маніпулювання результатами. Як їх вирішувати?

13. Розкрийте співвідношення понять «методологія», «метод» і «методика». Охарактеризуйте рівні методології наукового дослідження.

14. Порівняйте позитивістську та інтерпретативну наукові парадигми. Яка парадигма є більш доцільною для дослідження споживчої поведінки? Обґрунтуйте відповідь.

15. Проаналізуйте кількісні та якісні дослідження: їхні ознаки, можливості, обмеження. У яких випадках доцільно використовувати змішані методи дослідження в маркетингу?

16. Розкрийте методологічну специфіку досліджень у менеджменті, маркетингу та економіці. Які підходи є найбільш релевантними для вивчення організаційної поведінки, споживчої поведінки та економічних процесів?

17. Охарактеризуйте дедуктивний та індуктивний підходи до наукового пізнання. Наведіть приклади їх застосування в дослідженнях.

18. Обґрунтуйте принципи наукового дослідження. Чому важлива міждисциплінарність в економічних науках?

19. Класифікуйте методи наукового дослідження та розкрийте їхнє застосування в економічних і маркетингових дослідженнях.

20. Охарактеризуйте опитування як метод збирання даних: види, етапи проведення, переваги та обмеження. Які принципи конструювання якісної анкети?

21. Порівняйте структуроване, напівструктуроване та глибинне інтерв'ю. У яких випадках кожен тип інтерв'ю є найбільш доцільним для досліджень?

22. Розкрийте сутність методу конкретної ситуації (case study) та його застосування у бізнес-дослідженнях. Які типи кейсів існують та як їх використовувати для вивчення успішних маркетингових стратегій?

23. Проаналізуйте роль експерименту в економічних науках. Що таке А/В-тестування в маркетингу і як його застосовувати для оптимізації рекламних кампаній?

24. Охарактеризуйте кількісні методи аналізу даних в економічних дослідженнях: описова статистика, кореляційний і регресійний аналіз, математичне моделювання, індексний метод, динамічні ряди. Наведіть приклади їх застосування.

25. Розкрийте сутність і етапи інформаційного забезпечення наукового дослідження. Класифікуйте наукові джерела за рівнями (первинні, вторинні, третинні) та наведіть приклади.

26. Охарактеризуйте стратегію пошуку наукової інформації: формулювання запиту, використання ключових слів та логічних операторів (AND, OR, NOT). Як ефективно шукати релевантні джерела для дослідження?

27. Порівняйте міжнародні наукометричні бази даних (Scopus, Web of Science) та безплатні пошукові системи (Google Scholar). Які переваги та обмеження кожної з них?

28. Розкрийте методику критичного оцінювання наукових джерел за допомогою CRAAP-тесту (актуальність, релевантність, авторитетність, точність, мета). Наведіть приклад застосування для оцінки статті з маркетингу.

29. Охарактеризуйте функціонал менеджерів бібліографічних посилань (Zotero, Mendeley). Яким чином ці інструменти полегшують роботу дослідника при написанні курсової роботи?

30. Розкрийте логіку процесу наукового дослідження від вибору теми до захисту результатів. За якими критеріями обирають тему дослідження з економіки або маркетингу?

31. Проаналізуйте структуру категоріального апарату дослідження: актуальність, об'єкт, предмет, мета, завдання. Як правильно сформулювати ці елементи для дослідження споживчої поведінки?

32. Розкрийте співвідношення між об'єктом і предметом дослідження. Наведіть 3 приклади з економічних або маркетингових тем та правильно сформулюйте для них об'єкт і предмет.

33. Що таке гіпотеза в науковому дослідженні? Які види гіпотез існують? Охарактеризуйте способи перевірки гіпотези про вплив ціни на обсяг попиту.

34. Охарактеризуйте структуру курсової роботи та розкрийте завдання кожного розділу. Наведіть приклад структури для теми «Формування маркетингової стратегії підприємства».

35. Проаналізуйте вимоги до оформлення курсових робіт: структура вступу, правила цитування (пряме, непряме цитування, парафраз), оформлення бібліографічного опису відповідно до ДСТУ 8302:2015, технічне оформлення, додатки.

36. Розкрийте структуру IMRAD наукової статті. Які функції виконує кожен розділ? Наведіть приклад побудови статті з маркетингових досліджень.

37. Охарактеризуйте джерела фінансування наукової діяльності в Україні. Які можливості участі студентів у науково-дослідних роботах кафедр та в конкурсах МОН України?

38. Що таке грант? Класифікуйте види грантів. Розкрийте структуру грантової заявки: мета, методологія, очікувані результати, бюджет, команда.

39. Проаналізуйте європейські грантові програми для молодих дослідників: «Горизонт Європа» (дії Марії Склодовської-Кюрі), Erasmus+ (навчальна мобільність, стажування). Які вимоги до кандидатів та які переваги участі?

40. Охарактеризуйте об'єкти права інтелектуальної власності: авторське право, суміжні права, право промислової власності (патенти, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки). Яка процедура патентування в Україні? Як захистити результати економічних і маркетингових досліджень?

3 ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 22.01.2026).

2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 22.01.2026).

3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 22.01.2026).

4. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3322-ХІІ. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 22.01.2026).

5. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14> (дата звернення: 22.01.2026).

6. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 17 с.

Основна література

7. Білим П. А. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 263 – Цивільна безпека. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 40 с.

8. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : навч.-метод. посіб. для студ. спец. «Облік і оподаткування». Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с.
9. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
10. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : підручник. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2020. 272 с.
11. Гончарук Т. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Тернопіль, 2014. 272 с.
12. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
13. Дащенко Н. Науковий текст: оформлення й редагування : навч. посіб. Тернопіль, 2015. 432 с.
14. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посіб. / В. В. Геєць та ін. ; за ред. А. А. Мазаракі. Київ : КНТЕУ, 2010. 280 с.
15. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
16. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 350 с.
17. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Алерта, 2019. 490 с.
18. Макогон Ю. В., Пилипенко В. В. Основи наукових досліджень в економіці : навч. посіб. 2-ге вид. Донецьк : Альфа-прес, 2007. 144 с.
19. Мальська М. П., Пандяк І. Г. Організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 136 с.
20. Носирев О. О., Шишкіна Є. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків : Діса плюс, 2014. 200 с.
21. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова Г. Є. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : НТУ "ХП", 2016. 194 с.
22. Товт В. А. Основи наукових досліджень та методика підготовки дипломних робіт : навч. посіб. Ужгород : ТОВ "РіК-У", 2019. 139 с.
23. Тушева В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : Федорко, 2014. 408 с.
24. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2016. 151 с.

Додаткова література

25. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2017. 272 с.
26. Лютий Т. В., Денисова О. С. Академічне письмо та оприлюднення наукових результатів : навч. посіб. для магістрантів. Суми : СумДУ, 2019. 186 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download> (дата звернення: 05.01.2026).

27. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. *Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях)* : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с. URL: https://agro.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf (дата звернення: 12.01.2026).

28. *Основи наукових досліджень : науково-допоміжний бібліогр. покажч.* / Сумський держ. пед. ун-т імені А. С. Макаренка, Наук. б-ка ; уклад.: І. О. Железняк, В. В. Косенко. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. 284 с.

29. Рижко О. *Поняття, види, класифікації плагіату. Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника.* 2016. № 8. С. 134–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Innbyivs_2016_8_12 (дата звернення: 12.02.2026).

30. Серебрянська І. «Основи академічного письма» в закладах вищої освіти: міждисциплінарне спрямування. *Освітологічний дискурс.* 2021. № 1 (32). С. 87–100. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/download/753/634/2481>. (дата звернення: 10.02.2026).

31. Сорокіна Н. Г., Артюхова А. Є., Дегтярєва О. І. *Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених* : кол. моногр. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с. URL: http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/monografii/Monografiya_young_scientist.pdf (дата звернення: 22.01.2026).

Інформаційні ресурси

32. *Бібліотечно-бібліографічні ресурси. Верховна Рада України : офіційний вебпортал парламенту України.* URL: <https://www.rada.gov.ua/news/biblinfres/> (дата звернення: 22.01.2026).

33. *Болонська декларація.* URL: <http://www.mon.gov.ua/education/higher/bolon/> (дата звернення: 04.02.2026).

34. *Державна служба статистики України : офіційний вебсайт.* URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 22.01.2026).

35. *Загальні відомості про вищу освіту в Україні. Міністерство освіти і науки України : офіційний вебсайт.* URL: <http://www.mon.gov.ua/education/higher/higher> (дата звернення: 20.01.2026).

36. *Конференції ВНТУ.* URL: <https://conferences.vntu.edu.ua> (дата звернення: 22.01.2026).

37. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний вебсайт.* URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 12.02.2026).

38. *Національна парламентська бібліотека України : офіційний вебсайт.* URL: <http://www.nplu.org.ua/resources/resources.htm> (дата звернення: 12.02.2026).

39. *Національний репозитарій академічних текстів : офіційний вебсайт.* URL: <https://nrat.ukrintei.ua> (дата звернення: 22.01.2026).

40. *Національний фонд досліджень України : офіційний вебсайт.* URL: <https://nrfu.org.ua> (дата звернення: 22.01.2026).

41. Нормативно-правова база атестації наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. *Міністерство освіти і науки України* : офіційний вебсайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/atestatsiya-kadriv> (дата звернення: 22.01.2026).

42. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах. *Міністерство освіти і науки України* : офіційний вебсайт. URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/ nauka/naukova-diyalnist-u-vishchikh-navchalnikhzakladakh> (дата звернення: 22.01.2026).

43. Політематична база даних статей з періодичних видань. *Національна парламентська бібліотека України*. URL: <http://analitic.nplu.org> (дата звернення: 22.01.2026).

44. Репозитарій Вінницького національного технічного університету. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua> (дата звернення: 22.01.2026).

45. Система каталогів і картотек. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*. URL: http://www.nbu.gov.ua/db/library_db.html. (дата звернення: 22.01.2026).

46. Academia.edu : платформа для обміну науковими роботами. URL: <https://www.academia.edu> (дата звернення: 12.01.2026).

47. Google Scholar : наукова пошукова система. URL: <https://scholar.google.com> (дата звернення: 15.02.2026).

48. RePEc (Research Papers in Economics) : бібліографічна база даних з економіки. URL: <https://repec.org> (дата звернення: 22.01.2026).

49. ResearchGate : соціальна мережа для науковців. URL: <https://www.researchgate.net> (дата звернення: 22.01.2026).

50. Scopus : наукометрична база даних. URL: <https://www.scopus.com> (дата звернення: 08.02.2026).

51. SSRN (Social Science Research Network) : репозитарій досліджень із соціальних наук. URL: <https://www.ssrn.com> (дата звернення: 22.01.2026).

52. Web of Science : наукометрична база даних. URL: <https://www.webofscience.com> (дата звернення: 22.01.2026).

Програми академічної мобільності та грантові можливості

53. Erasmus+ : офіційний портал програми. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu> (дата звернення: 09.02.2026).

54. Horizon Europe : офіційний вебсайт програми. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en (дата звернення: 05.02.2026).

55. Scholarship Portal : портал для пошуку стипендій. URL: <https://www.scholarshipportal.com> (дата звернення: 02.02.2026).

56. Fulbright Program : офіційний вебсайт. URL: <https://ua.usembassy.gov/education-culture/educational-exchanges> (дата звернення: 02.02.2026).

Електронне навчальне видання

Олена Миколаївна Косарук

**Методичні вказівки до виконання практичних робіт
з дисципліни «Основи науково-дослідної роботи»
зі спеціальностей «Маркетинг» та «Економіка»**

Рукопис оформила: О. Косарук

Редактор: Н. Кравчук

Оригінал-макет виготовлено в РВВ ВНТУ

Підписано до видання 31.03.2026

Гарнітура Times New Roman.

Зам. № P2026-034.

Видавець та виготовлювач

Вінницький національний технічний університет,

Редакційно-видавничий відділ.

ВНТУ, ГНК, к. 114.

Хмельницьке шосе, 95,

м. Вінниця, 21021.

press.vntu.edu.ua;

Email: rvv.vntu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

серія ДК No 3516 від 01.07.2009 р.